

ssenyas

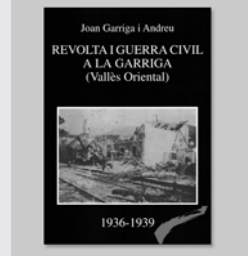

Montserrat COMAS GÜELL
Verticals parterres
 La planificació bibliotecària a Catalunya. El Penedès com a exemple
 Vilafranca del Penedès: Institut d'Estudis Penedesencs, 2017. 290 p., €.

Els «verticals parterres» són les biblioteques, la historicitat de les quals l'autora coneix amb detall. Aquesta nova recerca analitza la dinàmica d'aquests «focus de formació» i de «construcció nacional» com a referència de «planificació cultural» en l'àmbit de la vegueria del Penedès. Precedeix l'estudi una completa panoràmica sobre la institucionalització de les biblioteques com a centres (descentralitzats) a través del debat entre Eugeni d'Ors i el republicà Lluís Zulueta. Ara bé, el moll de l'os de la recerca és l'exposició sistemàtica de les vuitanta-una biblioteques i entitats associatives amb dedicació d'espai a la lectura que, per extensió, esdevenen centres pedagògics. Se'n dedueix el fet que, entre el final del vuit-cents i la primera meitat dels anys trenta del segle XX, s'articula una xarxa cultural de proximitat que col·labora (indirectament) al bastiment d'una futura ciutadania republicana. Aquest fet es pot concretar amb el seguiment dels llibres que rebien els centres culturals penedesencs, la qual cosa equival a conèixer les orientacions de cada institució cultural que, explícitament o implícitament, tenia com a funció esdevenir lloc de memòria a través del capital cultural bibliogràfic. L'annex és especialment esclaridor del nexa –sense solució de continuïtat– entre biblioteques i teixit associatiu, alhora que identifica interessos lectors fins al primer terç del segle passat. L'apartat final, de reproducció d'articles i documents sobre la «qüestió bibliotecària», exposa l'estat del desenvolupament de la implantació de les biblioteques i la política de remesa de lots de llibres que s'hi feia, de la qual destaca l'informe reproduït de Jordi Rubió i Balaguer (juliol de 1935).

La recerca esdevé un model de reflexió i de pragmàtica investigadora sobre el tema exposat, atès que s'hi analitzen factors explicatius i constituents d'institucions culturals comarcals que, com les biblioteques, tingueren un abans i un després arran de la política cultural de la Mancomunitat.

XAVIER FERRÉ TRILL. URV-ISOCAC

Joan GARRIGA I ANDREU
Revolta i Guerra Civil a la Garriga (Vallès Oriental), 1936-1939
 Argentona: L'Aixernador, 2017. 261 i VIII p., 18 €.

Tenim actualitzat el llibre de Joan Garriga i Andreu sobre la Guerra Civil a la Garriga, publicat originalment l'any 1986 i que ha facilitat la creació d'espais de memòria al refugi antiaeri de l'estació o a la fossa comuna del cementiri. En l'aspecte metodològic, destaca l'ús de les fonts orals, mostrant a les persones entrevistades dades de l'Arxiu Municipal que les implicaven.

Joan Garriga explica que els assassinats pels comitès antifeixistes el 1936 eren persones vinculades a l'Ajuntament, a la parròquia, al fejocisme o que van plantar cara al comitè local. Avui, tenim més informació sobre la violència tant dels partidaris del cop d'estat com dels comitès antifeixistes.

Els enfrontaments dins de les esquerres i les revoltes de la pagesia rabassaire van provocar morts els primers mesos de 1937. Fets com els de la Fatarella s'interpreta que són precedents dels Fets de Maig a Barcelona. Les col·lectivitzacions i la imposició de mesures econòmiques forçades van ser els detonants de la confrontació. Sovint, l'exemple de la Garriga es passa per alt perquè la revolta de dos-cents pagesos contra el comitè local no va provocar víctimes gràcies a la intervenció de persones ben identificades. La mediació i la intervenció de la Generalitat durant els enfrontaments de l'any 1937 mereixerien un espai en els llibres de divulgació.

Finalment, la nit del 28 i el matí del 29 de gener de 1939 l'exèrcit franquista va ordenar a l'aviació italiana bombardejar la Garriga pel temor que desvetllava l'acumulació que hi havia de persones i soldats. Avui, unes rajoles encastades a les voreres senyalen on va caure cada bomba i permeten resseguir la ratlla criminal que travessa el poble en diagonal.

La lectura de llibres com el de Joan Garriga i el respecte cívic pels llocs de memòria són la manera més lúcida de promoure la cultura de pau.

JORDI LLIMARGAS MARSAL. Historiador i ensenyant